

Badania przesiewowe szyjki macicy

Pomoc w podjęciu decyzji

Czym jest rak szyjki macicy?	2
Co powoduje raka szyjki macicy?	2
Na czym polegają badania przesiewowe szyjki macicy?	3
Wyniki badań przesiewowych szyjki macicy	6
Czym jest kolposkopia?	8
Dokonywanie wyboru – korzyści oraz ryzyko związane z badaniem wymazu szyjki macicy	9
Jakie są objawy raka szyjki macicy?	10
Jakie czynniki zwiększają prawdopodobieństwo zachorowania na raka szyjki macicy?	11
Co dzieje się z pobraną próbką po zakończeniu badania?	11
Z kim należy skontaktować się w razie jakichkolwiek pytań?	12

Decyzja o poddaniu się badaniu szyjki macicy należy do kobiety. Zadaniem niniejszej ulotki jest pomoc w podjęciu tej decyzji.

Dlaczego NHS oferuje badania szyjki macicy?

Badanie może zapobiec zachorowaniu na raka szyjki macicy. Każdego roku ratuje życie około 5000 kobiet w Wielkiej Brytanii.

Dlaczego zostało mi zaproponowane badanie szyjki macicy?

NHS proponuje wykonanie badania wymazu z szyjki macicy (inaczej zwanego cytologią) co 3 lata wszystkim kobietom w wieku od 25 do 49 lat, a co 5 lat kobietom w wieku od 50 do 64 lat. Wynika to faktu, że rak szyjki macicy atakuje najczęściej kobiety pomiędzy 25 i 64 rokiem życia.

Czym jest rak szyjki macicy?

Do raka szyjki macicy dochodzi w wyniku niekontrolowanego wzrostu i podziału komórek szyjki macicy, prowadzącego do powstania grudki (nazywanej również guzem). Podczas rozwoju guza, komórki nowotworowe mogą rozprzestrzeniać się na inne części ciała, stanowiąc zagrożenie życia.

Szyjka macicy znajduje się w najniższej części macicy, tuż ponad pochwą.

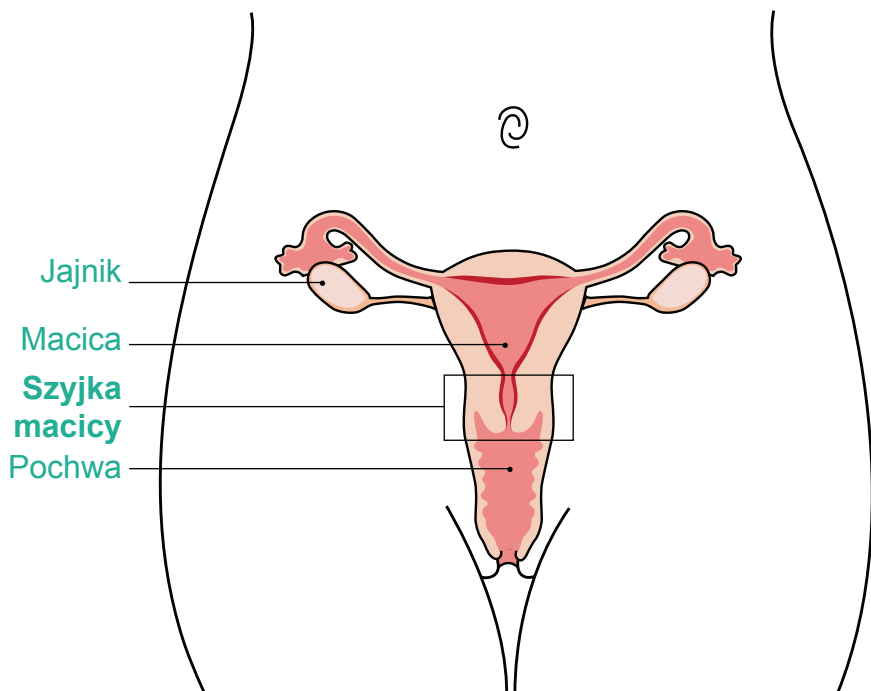
Co powoduje raka szyjki macicy?

Większość przypadków raka szyjki macicy zostaje wywołanych przez wirus brodawczaka ludzkiego (zwanego w skrócie HPV).

HPV jest powszechnie występującym wirusem – większość osób zostanie nim zarażonych w pewnym okresie życia. Do zarażenia może dojść podczas kontaktów seksualnych z mężczyzną lub kobietą. Istnieje wiele różnych rodzajów HPV, jednak tylko niektóre wywołują raka.

Mogą spowodować zarażenie szyjki macicy nie wywołując żadnych objawów. W większości przypadków, układ odpornościowy zwalcza wirusa, z czego kobieta nie zdaje sobie nawet sprawy. Jednak w niektórych przypadkach, zarażenie wirusem HPV może spowodować nieprawidłowe zmiany w komórkach szyjki macicy.

Zwykle organizm pozbywa się nieprawidłowych komórek i szyjka macicy powraca do normy. Niestety, czasami nieprawidłowe komórki zamieniają się w komórki nowotworowe.

Na czym polega badanie wymazu szyjki macicy?

Badanie wymazu szyjki macicy (zwykle nazywane „wymazem”) polega na pobraniu niewielkiej próbki komórek nabłonka szyjki macicy. Próbka wysyłana jest do laboratorium i badana pod mikroskopem w celu wykrycia nieprawidłowych komórek.

Nieprawidłowe komórki nie są komórkami nowotworowymi, mogą się w nie jednak rozwinąć, jeżeli nie zostaną poddane leczeniu.

W zależności od wyników badania, próbka może zostać przebadana na obecność różnych rodzajów brodawczaka ludzkiego (HPV), które mogą powodować raka szyjki macicy. Następnym krokiem może być skierowanie na kolejne badanie (zwane kolposkopia) polegające na dokładniejszym przyjrzeniu się szyjce macicy. Jeżeli osoba przeprowadzająca kolposkopia zauważy nieprawidłowe komórki, zasugeruje ich usunięcie, zwykle podczas kolejnego zabiegu kolposkopii. W ten sposób badania przesiewowe mogą zapobiegać rakowi szyjki macicy.

Jak przebiega badanie wymazu szyjki macicy?

Przed wizytą

Badanie wymazu szyjki macicy jest zwykle przeprowadzane przez pielęgniarkę lub lekarzkę. W celu upewnienia się, że badanie zostanie przeprowadzone przez kobietę, należy o to poprosić podczas ustalania terminu wizyty.

Nie zaleca się przeprowadzania badania w okresie miesiączki. Poza tym, badanie może być przeprowadzone w każdym terminie.

Należy założyć luźną spódnicę (zamiast spodni lub wąskiej spódnicy), co ułatwi przygotowanie się do badania. Na 2 dni przed badaniem nie należy stosować żadnych leków dopochwowych, środków nawilżających ani kremów, ponieważ mogą zanieczyścić pobieraną próbkę.

Należy skontaktować się z pielęgniarką lub lekarzem w przypadku ciąży, przebytej histerektomii lub jakichkolwiek innych przyczyn, które mogłyby utrudnić przeprowadzenie badania. Odpowiedzą oni na wszelkie pytania lub wątpliwości i poczynią właściwe ustalenia dotyczące wizyty.

Podczas wizyty

Pielęgniarka lub lekarz poproszą pacjentkę o rozebranie się od pasa w dół i położenie się na kozetce ze zgiętymi i rozsuniętymi kolanami.

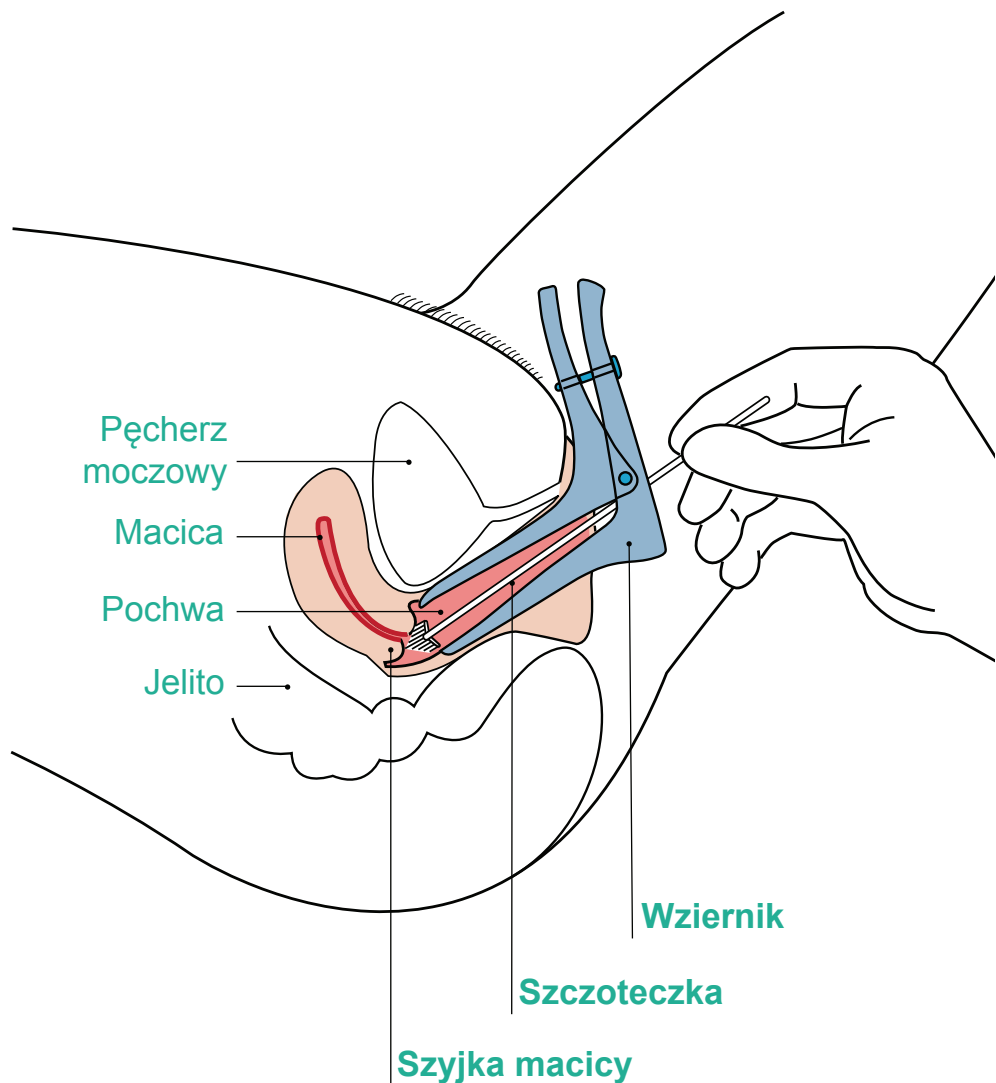
Do pochwy zostanie wsunięty instrument zwany wziernikiem, który następnie zostanie delikatnie rozsunięty. Umożliwi to pielęgniarce lub lekarzowi obejrzenie szyjki macicy.

Przy pomocy małej szczoteczki zostanie zebrana próbka nabłonka szyjki macicy. Właściwe badanie nie trwa dłużej niż dwie minuty. Wizyta nie powinna zająć więcej niż 10 minut.

Co można odczuwać podczas badania szyjki macicy?

Badanie może być nieprzyjemne, ale to uczucie szybko przechodzi. W razie odczuwania bólu, należy poinformować lekarza, który postara się temu zaradzić.

Przeprowadzenie badania wymazu szyjki macicy

Wyniki badania wymazu szyjki macicy

Wyniki powinny zostać wysłane pocztą w ciągu 2 tygodni od przeprowadzenia badania.

W większości przypadków wyniki są prawidłowe.

Ze stu kobiet poddanych badaniu szyjki macicy, dziewięćdziesiąt cztery otrzyma prawidłowe wyniki. W razie otrzymania prawidłowych wyników, istnieje nieznaczne prawdopodobieństwo zachorowania na raka przed przeprowadzeniem kolejnego badania przesiewowego szyjki macicy.

W próbkach pobranych od niektórych kobiet pojawiają się komórki nieprawidłowe.

Wśród stu kobiet poddanych badaniu szyjki macicy, sześć otrzyma informację o nieprawidłowych komórkach znalezionych w pobranej próbce. Nieprawidłowe komórki nie są komórkami nowotworowymi, mogą się w nie jednak rozwinąć, jeżeli nie zostaną poddane leczeniu.

Nieznaczna nieprawidłowość komórek

U większości kobiet nieprawidłowe komórki wykażą po prostu nieznaczną nieprawidłowość, nic więcej. Istnieją dwa rodzaje nieznacznie zmienionych komórek, wykazujących zmiany graniczne o niskim nasileniu, zwanych nieprawidłowo dojrzewającymi komórkami złuszczałymi się.

W razie pojawienia się nieznacznych nieprawidłowości, próbka zostanie zbadana na obecność rodzajów wirusa brodawczaka ludzkiego (HPV) wywołujących raka szyjki macicy.

Brak obecności wirusa HPV oznacza, że istnieje niewielkie ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy przed kolejnym wymazem. Badanie zostanie przeprowadzone ponownie po upływie 3 lub 5 lat, w zależności od wieku pacjentki.

W razie stwierdzenia zarażenia wirusem HPV, zostanie przeprowadzone kolejne badanie (zwane kolposkopia) polegające na dokładniejszym zbadaniu szyjki macicy.

Znaczna nieprawidłowość komórek

W próbkach pobranych od niektórych kobiet pojawiają się komórki nieprawidłowe. Znane są jako nieprawidłowo dojrzewające komórki złuszczałymi się wysokiego stopnia.

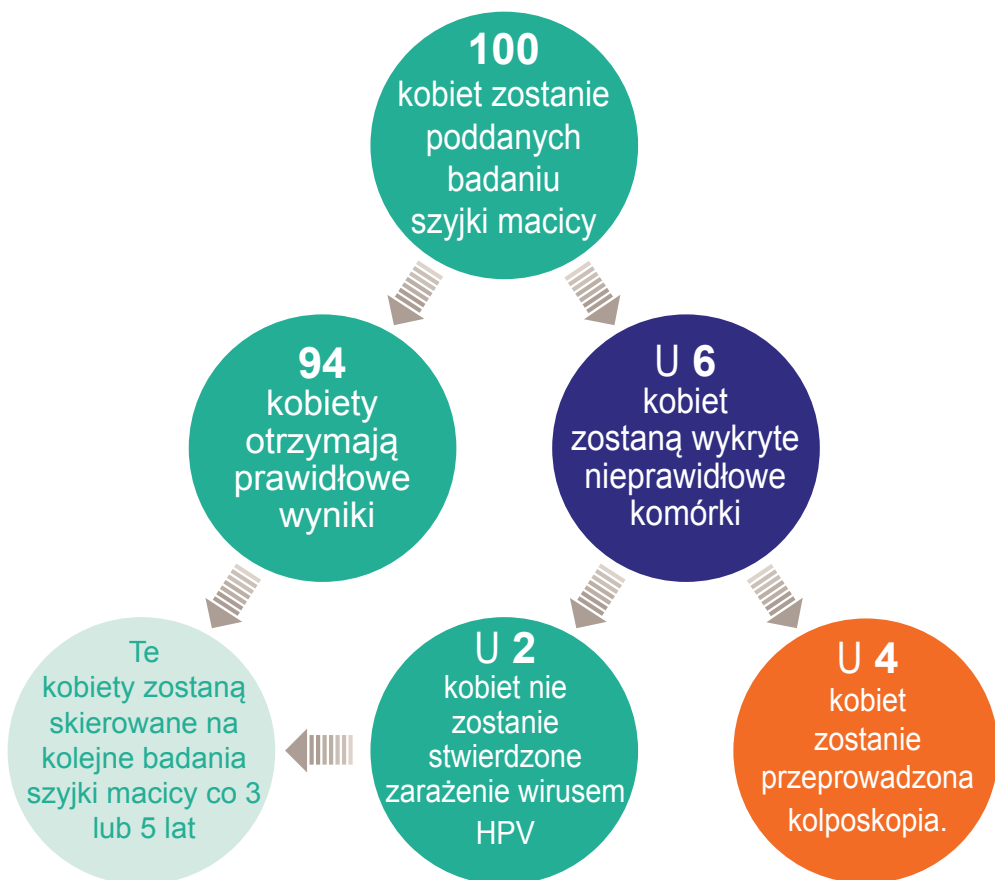
W razie stwierdzenia nieprawidłowych komórek, zostanie przeprowadzona kolposkopia polegająca na dokładniejszym zbadaniu szyjki macicy.

W nielicznych przypadkach, w pobranych próbkach zostaną znalezione komórki nowotworowe.

W takim przypadku pacjentka zostanie skierowana na wizytę u specjalisty najszybciej jak to możliwe. Dzieje się tak w przypadku 1 na 1000 badanych kobiet.

W niektórych przypadkach, przed przesłaniem wyników konieczne jest przeprowadzenie dodatkowego badania szyjki macicy.

Czasami trzeba powtórzyć badanie, ze względu na kłopoty z pobraniem próbki. W takich przypadkach, pacjentka zostanie skierowana na kolejne badanie. Dzieje się tak w przypadku 2 na 100 przeprowadzonych badań.

Czym jest kolposkopia?

Kolposkopia polega na dokładnym badaniu powierzchni szyjki macicy na obecność nieprawidłowych komórek oraz na ocenie zagrożenia, które stanowią. Jest zwykle przeprowadzana w poradni specjalistycznej w szpitalu. Specjalista ogląda dokładnie szyjkę macicy przy użyciu urządzenia optycznego, zwanego kolposkopem. W trakcie badania może zostać wykonana biopsja w celu pobrania niewielkiej próbki, pozwalającej na zbadanie obszaru szyjki macicy o zmienionym wyglądzie. Po stwierdzeniu poważnych zmian w komórkach, może zostać zalecony zabieg ich usunięcia, co zapobiega zachorowaniu na raka szyjki macicy.

Wyniki kolposkopii

Kolposkopia może wykazać istnienie nieprawidłowych komórek, które powinny zostać usunięte.

W przypadku wykrycia poważnych zmian w komórkach, zaleca się ich usunięcie. Zabieg wykonywany jest najczęściej podczas kolposkopii, w poradni specjalistycznej na terenie szpitala.

U ponad połowy kobiet poddanych kolposkopii wykrywane są nieprawidłowe komórki wymagające usunięcia.

Kolposkopia może wykazać istnienie komórek nowotworowych

W nielicznych przypadkach u kobiet poddawanych badaniom przesiewowym zostaje zdiagnozowany rak. Jest to najczęściej wczesny etap zmian nowotworowych. Kobiety, u których rak szyjki macicy zostaje zdiagnozowany na wczesnym etapie, mają większe szanse na wyzdrowienie, niż kobiety, u których rak zostanie wykryty w zaawansowanym stadium.

Dokonywanie wyboru – korzyści oraz ryzyko związane z badaniem przesiewowym szyjki macicy

Decyzja o poddaniu się badaniom należy do kobiety. Istnieje wiele powodów, dla których kobiety decydują się poddać, bądź też nie, badaniom przesiewowym. Przedstawione przez nas informacje dotyczące korzyści oraz ryzyka związanego z badaniem, mogą pomóc w podjęciu właściwej decyzji.

Jakie korzyści wynikają z badania przesiewowego szyjki macicy?

Badanie przesiewowe może zapobiec zachorowaniu na raka szyjki macicy. Stwierdzono, że 1 kobieta na 100 poddanych badaniu przesiewowemu zachoruje na raka szyjki macicy.

Badanie szyjki macicy każdego roku ratuje życie około 5000 kobiet w Wielkiej Brytanii.

Jakie ryzyko wynika z badania przesiewowego szyjki macicy?

Ryzyko zachorowania na raka związane jest z usunięciem nieprawidłowych komórek podczas kolposkopii i nie ma nic wspólnego z badaniem przesiewowym. Usunięcie komórek może czasami stać się przyczyną krwawienia lub zakażenia, może mieć też wpływ na przyszłe ciąży. Kobiety, które zajądą w ciążę po usunięciu nieprawidłowych komórek, mogą w nielicznych przypadkach urodzić dziecko na 1-2 miesiące przed terminem.

Nie każda kobieta, której usunięto nieprawidłowe komórki zachoruje na raka szyjki macicy. Jednak w każdym przypadku poważnych zmian w komórkach zalecane jest ich usunięcie, ponieważ nie można przewidzieć, kto zachoruje na raka szyjki macicy.

Jakie są objawy raka szyjki macicy?

Na raka można zachorować pomiędzy regularnymi badaniami szyjki macicy. Dlatego ważne jest zwracanie uwagi na nietypowe objawy, do których należą:

- krwawienia pomiędzy miesiączkami, po stosunku seksualnym, po menopauzie
- upławy
- ból lub dyskomfort podczas stosunku seksualnego

W razie ich wystąpienia należy jak najszybciej skontaktować się z lekarzem, nie czekając na kolejne badanie szyjki macicy.

Najczęściej przedstawione powyżej objawy nie świadczą o zachorowaniu na raka, jednak jego wykrycie we wczesnym stadium może uratować życie.

Jakie czynniki zwiększają prawdopodobieństwo zachorowania na raka szyjki macicy?

Badania przesiewowe zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania na raka szyjki macicy.

Prawie wszystkie przypadki raka szyjki macicy wywołane są zakażeniem wirusem HPV. Do zarażenia może dojść podczas kontaktów seksualnych z mężczyzną lub kobietą.

Kobiety i mężczyźni posiadający wielu partnerów seksualnych są bardziej narażeni na zakażenie wirusem HPV. Jednak HPV występuje tak powszechnie, że większość osób zostanie nim zarażonych w pewnym okresie życia.

HPV, który znajduje się na skórze wokół narządów płciowych, może zostać przeniesiony podczas każdego rodzaju aktywności seksualnej. Oznacza to, że prezerwatywa nie zawsze chroni przed zakażeniem wirusem HPV.

Palenie tytoniu zwiększa ryzyko wystąpienia raka szyjki macicy oraz utrudnia zwalczenie HPV po zakażeniu.

Dziewczynki w wieku od 12 do 13 lat mogą zostać poddane szczepieniom ochronnym na te rodzaje wirusa HPV, które wywołują raka szyjki macicy.

Co dzieje się z pobraną próbką po zakończeniu badania?

Próbka pobrana do badania przechowywana jest w laboratorium przez okres 10 lat. Wyniki badań również są bezpiecznie przechowywane w krajowym systemie komputerowym, co NHS umożliwia ich porównanie z wynikami kolejnych badań. Wyniki mogą być przeglądane przez personel pracujący w innej placówce zdrowia, co umożliwia zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług oraz podnoszenie kwalifikacji specjalistycznego personelu medycznego.

Z kim należy skontaktować się w razie jakichkolwiek pytań?

W razie jakichkolwiek pytań dotyczących badań przesiewowych szyjki macicy, należy skontaktować się z lekarzem pierwszego kontaktu, pielęgniarką lub poradnią planowania rodziny. Szczegółowe informacje dotyczące badań szyjki macicy wraz z materiałami źródłowymi wykorzystanymi do opracowania niniejszej ulotki, można znaleźć na następujących stronach internetowych:

Program NHS dotyczący badań przesiewowych
szyjki macicy

www.cancerscreening.nhs.uk/cervical

Dokonywanie świadomego wyboru dotyczącego badań
przesiewowych w kierunku chorób nowotworowych

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Informacje dotyczące badań szyjki macicy znajdują się
również na stronach internetowych następujących organizacji
charytatywnych:

Cancer Research UK

www.cruk.org

Jo's Cervical Cancer Trust

www.jostrust.org.uk

Healthtalkonline

www.healthtalkonline.org

Ulotka została opracowana przez niezależny zespół ekspertów w zakresie informacji w ramach programu „Dokonywanie świadomego wyboru dotyczącego badań przesiewowych w kierunku chorób nowotworowych” centrum akademickiego King’s Health Partners przy udziale i wsparciu Jo’s Cervical Cancer Trust.

W wyniku konsultacji publicznych, ponad 1000 osób uzyskało dostęp do informacji na temat programu „Dokonywanie świadomego wyboru dotyczącego badań przesiewowych w kierunku chorób nowotworowych” NHS.

Konsultacje były wspierane przez następujące organizacje: Beating Bowel Cancer, BME Cancer Communities, Bowel Cancer UK, Breakthrough Breast Cancer, Breast Cancer Campaign, Breast Cancer Care, Cancer Research UK, Independent Cancer Patients’ Voice, Jo’s Cervical Cancer Trust oraz Patient Information Forum.

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Finansowane w ramach Programów NHS dotyczących badań przesiewowych w kierunku chorób nowotworowych.

Programy NHS dotyczące badań przesiewowych w kierunku chorób nowotworowych kierowane są przez Wydział Zdrowia Publicznego Anglii.

Projekt: feltonworks.com

Wrzesień 2013 r. Kolejna korekta – wrzesień 2015 r. 2901195
1p 1,6mill lipiec 13 (ANT)

Exemplarze niniejszej broszury można zamówić na stronie internetowej www.orderline.dh.gov.uk, podając numer xxxxxx lub kontaktując się z wydziałem zamówień
DH Publications: Tel.: 0300 123 1002; Telefon tekstowy: 0300 123 1003